

Η Γ' ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΕΝ ΕΦΕΣΩ.*

ΕΠΙ ΤΗ ΠΕΝΤΕΚΑΙΔΕΚΑΤΗ, ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΙ (43 -1931)

46. Ἐκ τῆς ἀνωτέρω γενομένης ἐκθέσεως τῆς ἰδιωτικῆς συνελεύσεως τῆς 10 ἰουλίου, παρὰ πᾶσαν τὴν σύγχυσιν, ἣν παρουσιάζουσι τὰ λεγόμενα Πρακτικά,¹ προφαίνεται ἡ δυσφορία, ἡ προξενηθεῖσα εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους τῆς Ρώμης ἐκ τῆς μὴ ἐξάρσεως ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 22 ἰουνίου τῆς μετοχῆς τῆς Ρώμης ἐν τῇ καταδίκῃ τοῦ Νεστορίου. Εἶδομεν ἐν τῇ συνεδρίᾳ ἐκείνῃ ὅτι ἡ ἀπόφασις τῆς Συνόδου κατ' οὐσίαν ἐλήφθη ἀμέσως μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Κυρίλλου πρὸς τὸν Νεστόριον «Καταφλυαροῦσι» καὶ τοῦ «Σωτήρος» καὶ τῆς πρὸς τὴν πρώτην τούτων ἀποκρίσεως τοῦ Νεστορίου «Τὰς μὲν ὕβρεις», ἐν αἷς διευτυποῦτο ἑκατέρου τῶν ἀνδρῶν ἡ περὶ ἐνανθρωπήσεως διδασκαλία· ταύτην οἱ πατέρες τῆς Συνόδου συγκρίναντες πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Συμβόλου τῆς Νικαίας καὶ πρὸς τὴν ἐρμηνείαν τούτου ὑπὸ τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἐπεκύρωσαν μὲν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κυρίλλου ὡς σύμφωνον, κατεδίκασαν δὲ τὴν τοῦ Νεστορίου ὡς διαφωνοῦσαν πρὸς αὐτήν. Ὅτε δὲ μετὰ τὴν καταδίκην ταύτην ἐπικουρικῶς καὶ οὐδὲ κἄν ἐκ παραλλήλου καὶ ἐν ἴσῃ μοίρᾳ πρὸς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Κυρίλλου καὶ τὰ χωρία τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πατέρων, ἀνεγνώσθη καὶ ἡ τοῦ Κελεστίνου πρὸς Νεστόριον ἐπιστολὴ καὶ ἡ τοῦ Καπρεόλου τῆς Καρχηδόνας, οἱ συνοδικοὶ ἤκουσαν ταύτας ἄνευ τινὸς παρατηρήσεως ἢ ἐνθουσιασμοῦ, ἔλαβον δηλ. ἀπλῶς ὑπὸ σημείωσιν ὅτι καὶ αἱ κατὰ τὴν Δύσιν ἐκκλησίαι ἐπίσης καταδικάζουσι τὴν καινοτομίαν τοῦ ἐπ. Κπόλεως,² ἢ τὸ πολὺ ἠρκέσθησαν νὰ ἐπαινέσωσι τὸν πάπαν διότι πρῶτος αὐτὸς συνοδικῶς προέβη εἰς τὴν καταδίκην τοῦ αἰρετικοῦ· τούτου ὅμως ἐν τοῖς Πράκτικοις οὐδὲν ἔχνος ὑπάρχει καὶ μόνον ἐν τῇ πρὸς τὸν Θεοδοσίον ἐκθέσει τῶν πεπραγμένων τῆς 22 ἰουνίου ἀναφέρεται.³ Ἡ ἀμέσως ἐπακολουθήσασα διατύπωσις τῆς κατα

*) Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τόμου σελ. 332.

1. Σημειωτέον ὅτι ἐν τῷ Codex Veronensis τῶν λατινιστῶν φερομένων Πρακτικῶν ἐλλείπουσι τὰ γενόμενα κατὰ τὴν 10 καὶ 11 ἰουλίου ὡς καὶ πάντα τὰ πρὸ τῆς 22 ἰουλίου πεπραγμένα Schwartz I, 2, p. 27-75.

2. Βλ. ἄνωτ. σ. 98.

3. Βλ. ἄνωτ. σ. 102.

δίκης ἐγένετο ἐξ ὀνόματος τῆς Συνόδου, δι' ἧς ὁ βλασφημηθεὶς ὑπὸ τοῦ Νεστορίου Χριστὸς «ὥρισεν ἄλλότριον εἶναι αὐτὸν τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος καὶ παντὸς συλλόγου ἱερατικοῦ» καὶ διότι ὁ Νεστόριος ἠρνήθη νὰ ὑπακούσῃ τῇ κλήσει τῆς Συνόδου καὶ δὲν ἐδέχθη τοὺς ὑπ' αὐτῆς ἀποσταλέντας ἐπισκόπους. Ἡ καταδίκη τοῦ αἰρετικοῦ παρίστατο οὕτως ὡς ἔργον ἀποκλειστικῶς τῆς Συνόδου, ἥτις ὡς ἀνωτάτη ἀρχὴ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐδίδασκε καὶ ἔκρινε ἐκ παραλλήλου καὶ τὸν Νεστόριον καὶ τὸν Κύριλλον. Τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ ἀρέσῃ εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους τῆς Ρώμης, ἔνθα ἀπὸ πενητηκονταετίας ἤδη εἶχεν ὀριστικῶς ἐκκολαφθῆ ἡ θεωρία τῆς «ἀρχῆς» τοῦ Πέτρου (principatus) ἐπὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους ἐν συνδυασμῶ πρὸς τὴν δῆθεν ἀπὸ τοῦ Πέτρου διαδοχὴν τῶν ἐπισκόπων ἐν τῷ θρόνῳ τῆς Ρώμης. Ἡ σιωπὴ τῆς Συνόδου ἐν τῇ ἀποφάσει αὐτῆς περὶ τοῦ «κύρους» (auctoritas) τοῦ ἐπ. Ρώμης, ὡς ὑποχρεωτικῆ διὰ τὴν ὅλην Ἐκκλησίαν, ὅποιον πρὸ μικροῦ οἱ περὶ τὸν Κελεστίνον διευμπάνισαν ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις τῆς Γαλλίας¹, προκάλεσε πιθανῶς παράπονα καὶ ἴσως καὶ διαμαρτυρίας τῶν λεγάτων. Προφανῆ ἵχνη τῆς διαμαρτυρίας ταύτης, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀντιδράσεως τῆς Συνόδου ἔχομεν εἰς τοὺς λόγους τῶν λεγάτων, τοὺς ἀσυναρτήτους καὶ ἄνευ δικαιολογίας ἢ ἐξηγήσεως ἐκ τῆς συνεχείας τῶν Πρακτικῶν παρεμβεβλημένους εἰς αὐτά. Καὶ πρῶτον μὲν ὁ Φίλιππος δηλοῖ ὅτι ὁ Πάπας, «ὁ τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας ἐπίσκοπος»—ὡσεὶ οἱ ἐτ. Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων, Ἐφέσου, Φιλίππων, Θεσσαλονίκης καὶ ἄλλοι μὴ ἦσαν ἀποστολικῆς καθέδρας ἐπίσκοποι τοῦ Πέτρου, τοῦ Παύλου, τοῦ Ἰακώβου, τοῦ Ἰωάννου, τοῦ Μάρκου—δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὸν Κύριλλον «ὥρισε περὶ τῆς παρουσίας ὑποθέσεως» καὶ νῦν πάλιν «ἐξέπεμψε γράμματα», βεβαιοῦντα τὴν καθολικὴν πίστιν. Μετὰ τοῦτον οἱ δύο ἐπίσκοποι—λεγάτοι ἐπαναλαμβάνοντες τὰ αὐτὰ προσθέτουσιν ὅτι ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν γραμμάτων τοῦ Κελεστίνου «δυνήσεται γινῶναι ἡ ὑμετέρα Μακαριότης ποίαν ἔχει (ὁ πάπας) φροντίδα πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν»². Ὅτε δὲ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς πρὸς τὴν Σύνοδον ἐπιστολῆς τοῦ πάπα οἱ πατέρες ἀνευφήμησαν ἐν ἴσῃ μοίρᾳ τὸν Κελεστίνον καὶ τὸν Κύριλλον ὡς νέους Παύλους, τὸν δὲ Κελεστίνον «ὁμόφυχον τῆς συνόδου», ὁ Προϊέκτος φέρει παρατηρήσας: «Κατανοησάτω ἡ ὑμετέρα ἀγιότης τὸν τύπον τῶν

1. Πρβλ. Baniffol: Le Siège apostolique p. 220—222.

2. Σημειωτέον ὅτι ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ Κελεστίνου δὲν ἀπαντᾷ ἡ ἔκφρασις «ἀποστολικὴ καθέδρα» ἢ «ἀποστ. θρόνος» Βλ. Mansi IV. 1025, 1086, 1^ο48, 1058, 1059.

γραμμάτων τοῦ ἁγίου καὶ σεβασμίου πάπα Κελεστίνου τοῦ ἐπισκόπου, ὃς προειρέψατο τὴν ὑμετέραν ἀγιωσύνην, οὐχ ὡς ἀγνοοῦσαν διδάσκων, ἀλλ' ὡς γινώσκουσαν ὑπομνήσκων, ἵνα ταῦτα, ἃ καὶ πάλαι ὤρισε καὶ νῦν ὑπομνήσαι κατηξίωσεν, εἰς *πέρας κελεύσητε πληρέστερον ἄγεσθαι*, κατὰ τὸν κανόνα τῆς κοινῆς πίστεως καὶ κατὰ τὸ χρήσιμον τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας». Οἱ παπικοί δηλ. λεγαῖτοι, οἱ κατὰ μὲν τὸν ἐπίλογον τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Κελεστίνου σταλέντες ὅπως παραστῶσι εἰς τὴν Σύνοδον καὶ ἀνακοινώσωσι τὴν προτέραν ἀπόφασιν τῆς ὁσμ. Ἐκκλησίας, κατὰ δὲ τὸ *Commonitorium* αὐτῶν «ὀφείλοντες νὰ προσαρμόσωσι πᾶσαν αὐτῶν ἐνέργειαν πρὸς τὴν τοῦ Κυρίλλου καὶ ν' ἀκολουθήσωσιν αὐτῷ εἰς πᾶσαν αὐτοῦ ἀπόφασιν»¹, αἴφνης διὰ τῶν δηλώσεων τῶν τούτων ὀρίζουσιν αὐτοὶ ὡς ἔργον τῆς Συνόδου τὴν διαταγὴν περὶ ἐκτελέσεως τῶν παλαιότερων ἀποφάσεων τοῦ ἐπ. Ρώμης καὶ τοῦτο θεωροῦσιν ὡς αὐτιοόητον διὰ τοὺς πατέρας τῆς Συνόδου, τὸ ὅποιον ὁ πάπας μόνον ὑπομνήσκει αὐτοὺς διὰ τῆς ἐπιστολῆς του. Οἱ λεγαῖτοι ὁμως τοιοῦτοτρόπως ἐφαίνοντο λησμονοῦντες ὅτι ἡ ὁσμαϊκὴ ἀπόφασις τοῦ 430 εἶχεν ἀκυρωθῆ διὰ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος τῆς 19 νοεμβρίου 430, ἀναθέσαντος εἰς τὴν Σύνοδον τὴν ἐξέτασιν τούτου τε τοῦ ζητήματος καὶ τινων ἄλλων, καὶ ὅτι θὰ ἐξετελεῖτο μόνον ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἡ Σύνοδος θ' ἀπεφάσιζεν κατόπι συζητήσεως, εἰς ἣν ἐκλήθησαν νὰ μετᾶσχωσιν ὅλαι αἱ ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίαι καὶ πρώτη πασῶν, ἀλλ' ἐν ἴσῃ πρὸς πάσας μοίρα, ἡ Ρωμαϊκὴ. Πῶς ὑπεδέχθησαν οἱ συνοδικοὶ τὰς πρωτοφανεῖς ταύτας διὰ τὴν χριστιανικὴν Ἀνατολὴν δηλώσεις, τὰ Ἱρακτικὰ δὲν λέγουσι· μόνον Θεόδοτος ὁ Ἀγκύρας φέρεται εἰπὼν ἀμέσως μετὰ τὸν Φίλιππον λίαν σαφῶς καὶ ὀρθῶς ὅτι «δικαίαν τῆς ἁγίας συνόδου τὴν ψῆφον ἀπέδειξεν ὁ τῶν ὄλων Θεὸς τῇ ἐπιφοιτήσει τῶν γραμμάτων τοῦ θεοσεβεστάτου ἐπ. Κελεστίνου καὶ τῇ παρουσίᾳ τῆς ὑμῶν θεοσεβείας· τὸν τε γὰρ ἕηλον τοῦ ἁγιωτάτου καὶ ὀσιωτάτου ἐπ. Κελεστίνου ἐδείξατε καὶ τὴν περὶ τὴν εὐσεβῆ πίστιν

1. «Ad fratrem et coepiscopum nostrum Cyrillum consilium vestrum omne convertite et quidquid in eius videritis arbitrio facietis». Ἡ ἀντίφασις αὕτη εἶνε μία ἐπὶ πλέον ἀπόδειξις τοῦ ὑποβολιμαίου τοῦ παπικοῦ *Commonitorium*, τοῦ ὁποίου καὶ ἄλλως ἡ νοθεΐα εἶνε προφανής· διότι ἂν, ὡς ἱσχυρίζονται οἱ κατολικοὶ ἱστορικοὶ καὶ ἰδίᾳ ὁ D' Alès, ὁ Κύριλλος ἐξηκουλούθει νὰ θεωρεῖται ὑπὸ τοῦ πάπα ὡς ὁ πρῶτος ἀντιπρόσωπός του (*Le dogme d' Ephèse* p. 127-128) πάντως αἱ διαταγαὶ τοῦ *Commonitorium*—νὰ μὴ ἀναμειχθῶσιν εἰς τὰς συζητήσεις, μεταξὺ τῶν διαμαχομένων ἀλλὰ νὰ κρίνωσι τὰς εἰλημμένας ἀποφάσεις μένουσιν ἀνεξήγητοι.

σπουδῆν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὰ πεπραγμένα ἐπεζήτησεν εὐλόγως καταμαθεῖν ἢ ὑμετέρα θεοσεβεία, ἐξ αὐτῶν τῶν πεπραγμένων ὑπομνημάτων ἐπὶ τῷ καθηρημένῳ Νεστορίῳ πληροφορηθήσεται ὑμῶν ἢ εὐλάβεια τῆς τε ψήφου τὸ δίκαιον καὶ τῆς ἀγίας συνόδου τὸν τε ζῆλον καὶ τὴν συμφωνίαν τῆς πίστεως, ἣν καὶ ὁ θεοσεβέστατος καὶ ἀγιώτατος ἐπ. Κελεστίνος μεγάλη κηρύσσει τῇ φωνῇ, δῆλα δὴ μετὰ τὴν ὑμῶν πληροφορίαν καὶ τῶν ὑπολοίπων τῇ πράξει τῇ νῦν προστιθεμένων¹. Τὰ τελικὰ ὅμως ἀποτελέσματα τῆς συναντήσεως τῆς ἡμέρας ταύτης καὶ ἡ συνέχεια τῶν δηλώσεων τῶν λεγμάτων κατὰ τὴν ἐπιούσαν ἐπίσημον συνεδρίαν τῆς 11 ἰουλίου ἀποδεικνύουσιν ὅτι αἱ ἀξιώσεις αὐταὶ τῶν ῥωμαίων ἀπεκρούσθησαν. Καὶ ἐδευτερολόγησε μὲν ὁ Φίλιππος πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ἐπ. Προϊέκτου, εἰπὼν τὰ ἀτελῆ καὶ συγκεχυμένα ἐκεῖνα, ὅτι «τὰ ἅγια μέλη ταῖς ἀγίαις ὑμῶν φωναῖς τῇ ἀγίᾳ κεφαλῇ καὶ ταῖς ἀγίαις ὑμῶν ἐκβοήσεσιν ἐνηνόχατε»², «οὐ γὰρ ἄγν εἰ ἢ ὑμετέρα ἀγιωσύνη ὅτι κεφαλὴ πάσης τῆς πίστεως καὶ κεφαλὴ τῶν ἀποστόλων ἐστὶν ὁ μακάριος ἀπόστολος Πέτρος»· ἀλλ' οὐδὲ ταῦτα ἀπέληξαν εἰς ἄλλο πρακτικὸν ἀποτέλεσμα, εἰ μὴ εἰς τὴν πρόσκλησιν τῶν ῥωμ. λεγμάτων νὰ ὑπογράψωσι τὰ Πρακτικὰ τῆς 22 ἰουνίου, ὡς ἀποφάσεις τῆς Οἰκ. Συνόδου, τὰ ὅποια θ' ἀναγνωσθῶσιν αὐτοῖς ἐν ἐπισήμῳ συνεδρίῳ. τοῦτο ἄλλως τε ἦτο σύμφωνον καὶ πρὸς τὰς ἐπισήμους αὐτῶν ὁδηγίας ἐκ Ρώμης³. Οὕτως ἡ Σύνοδος εἰς ἀπάντησιν τῶν πρωτοφανῶν ἀξιώσεων τῶν λεγμάτων ἐπανήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὴν πραγματικότητα, ὑποδείξασα εἰς αὐτοὺς ὅτι καὶ κατὰ τοὺς νόμους τῆς Ἐκκλησίας καὶ κατὰ τὰ μέχρι τοῦδε κρατήσαντα καὶ δὴ καὶ κατ' αὐτὴν τὴν πρὸς τὴν Σύνοδον ἐπιστολὴν τοῦ Κελεστίνου τὸ κῆρος τοῦ διδάσκειν καὶ ὁρίζειν ἐν τῇ πίστει ἔχει τὸ «Κοινὸν τῆς Ἐκκλησίας» καὶ οὐχὶ μία μερικὴ Ἐκκλησία, πολὺ δ' ὀλιγώτερον εἰς ἐπίσκοπος.

47. Τὴν ἐπαύριον, σάββατον, 11 ἰουλίου, συνῆλθον οἱ πατέρες τῆς Συνόδου ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ, προεδρευοντος πάλιν τοῦ Κυρίλου. Συμφῶν τῇ συμφωνίᾳ τῆς προτεραίας, ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς 22 ἰουνίου, μεθ' ὃ ὁ Φίλιππος, ὅλως ἀπροσδοκῆτως λαβὼν τὸν λόγον, εἶπε: «Οὐδενὶ ἀμφίβολόν ἐστι, μᾶλλον δὲ πᾶσι τοῖς αἰῶσιν

1. Ἡ ἐπιστολὴ δηλ. τῆς ῥωμ. Ἐκκλησίας, καίπερ ἐλθοῦσα μετὰ τὴν καταδικήν, ἀποδεικνύει πόσον ὀρθῶς ἡ Σύνοδος ἔκρινε, προστιθεμένης δὲ οὕτω καὶ τῆς ψήφου τῆς ἐν Ρώμῃ Ἐκκλησίας ἐνίσχυσται ἐτι μᾶλλον ἢ ἥδη εἰλημένη ὑπὸ τῆς Συνόδου ἀπόφασις ὡς ὀρθὴ καὶ δικαία.

2. Mansi IV. c 1289 Schwartz I, 1, 3. p. 58.

3. Βλ. ἄνωτ. σ 117 - 120.

ἐγνώσθη ὡς ὅτι ὁ ἀγιώτατος καὶ μακαριώτατος Πέτρος, ὁ ἑξάρχος καὶ κεφαλὴ τῶν ἀποστόλων, ὁ κίων τῆς πίστεως, ὁ θεμέλιος τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἀπὸ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ σωτῆρος καὶ λυτρωτοῦ τοῦ γένους τοῦ ἀνθρωπίνου, τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας ἐδέξατο καὶ αὐτῷ δέδοται ἐξουσία τοῦ δεσμεύειν καὶ λύειν τὰς ἁμαρτίας, ὅστις ἕως τοῦ νῦν καὶ αἰεὶ ἐν τοῖς ἑαυτοῦ διαδόχοις ζῆ καὶ δικάζει. Τούτου τοιγαροῦν κατὰ τάξιν ὁ διάδοχος καὶ τοποτηρητῆς, ὁ ἅγιος καὶ μακαριώτατος πάπας ἡμῶν Κελεστίνος ὁ ἐπίσκοπος, εἰς ταύτην τὴν ἁγίαν σύνοδον διαδόχους ἡμᾶς τῆς ἑαυτοῦ παρουσίας ἀπέστειλεν. Νεστόριον τοίνυν... κατὰ τὸν τύπον *πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν*—ἐπειδὴ συνεστήκασιν ἐν τούτῳ τῷ ἱερατικῷ συλλόγῳ διὰ τε τῶν παρόντων διὰ τε τῶν πρεσβυτέρων ἀπὸ *τῆς Ἀνατολικῆς* τε καὶ *Δυτικῆς Ἐκκλησίας*—, οἱ παρόντες ἱερεῖς διὰ τοι τοῦτο ἀκολουθήσαντες *τοῖς τύποις τῶν πατέρων, καὶ ἡ παροῦσα ἁγία σύνοδος ὥρισε...* τὸν μὴ αἰδεσθέντα τὴν διόρθωσιν, μετ' ἐκείνου τὴν μερίδα ἔχειν, περὶ οὗ εἴρηται καὶ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λάβοι ἕτερος. Ὅθεν γινωσκέτω Νεστόριος ἀλλότριον ἑαυτὸν εἶναι τῆς κοινωνίας τῆς ἱερωσύνης τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας¹. Τὸ ἀπὸ ῥωμαϊκῆς ἀπόψεως ἀνακόλουθον τῶν δύο μερῶν τῆς κομπορηίμονος ταύτης διακηρύξεως τοῦ παπικοῦ λεγάτου («Οὐδενὶ ἀμφίβολον—ἀπέστειλεν» καὶ «Νεστόριον τοίνυν—τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας»), παντὶ που δῆλον ὄν, ἀποδεικνύει ἀναμφισβητήτως ὅτι ἐν τῷ μεταξὺ ἐπιδιώχῃ καὶ ἐπῆλθε συμβιβασμός τις μεταξὺ τοῦ Κυρίλλου καὶ τῶν λεγάτων. Οὗτοι δηλ. διετάσσοντο ἐκ Ρώμης νὰ περιφρουρήσωσι τὸ «ἄξιωμα» τῆς ῥωμ. Ἐκκλησίας², συνιστάμενον ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ εἰς τὴν τιμητικὴν διάκρισιν τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῆς ἐν τῷ ἀποφαίνεσθαι γνώμην καὶ ἐν τῷ ὑπογράφειν, διότι ἐν τῇ οὐσίᾳ περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος οὗτοι διετάσσοντο ν' ἀκολουθήσωσι τῇ γνώμῃ τοῦ Κυρίλλου. Οὗτος δέ, καίπερ διὰ τῆς πρὸς τὴν Σύνοδον ἐπιστολῆς τοῦ Κελεστίνου ἐξασφαλισθεὶς περὶ τῆς μετ' αὐτοῦ ὁμοφωνίας τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν καταδικὴν τοῦ Νεστορίου, θέλων ὅμως νὰ διατηρήσῃ τὴν ὁμοφωνίαν ταύτην ἀσφαλῆ καὶ διὰ τὴν περαιτέρω ἐξέλιξιν τῶν ἐν τῇ Συνόδῳ πραγμάτων, τὰ ὁποῖα ἐφαίνοντο στρεφόμενα κατ' αὐτοῦ, ἔτι δὲ νὰ διατηρήσῃ τὴν αὐτοβούλως ἰδιοποιή-

1. Schwartz I, 1, 3. p. 60—61. Ἄξιον σημειώσεως ὅτι ἡ ὅλη διακήρυξις αὕτη τοῦ Φιλίππου ὡς καὶ ὅλη ἡ συνεδρία τῆς 11 ἰουλίου δὲ ὑπάρχει εἰς τὸν ἀρχαιότατον κώδικα τῶν Πρακτικῶν τοῦ Monte Cassino

2. «et auctoritatem sedis apostolicae custodiri debere mandamus».

θεῖσαν μέχρι τοῦδε ιδιότητα τοῦ «διέποντος τὸν τόπον» καὶ τοῦ ὁμομαίτου ἐπισκόπου, ἐδέχθη ὅπως οἱ λεγάτοι διαλαλήσωσιν ἐπὶ συνόδου τὰς περὶ Πέτρου ὁμομαϊκὰς θεωρίας, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ μὴ θιγῇ ἡ περὶ καταδίκης τοῦ Νεστορίου διατύπωσις τῆς 22 ἰουνίου οὐδὲ κατὰ κεραίαν, πλὴν μόνης τῆς προσθήκης «καὶ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἁγιοτάτου πατρὸς ἡμῶν καὶ συλλειτουργοῦ Κελεστίνου τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ῥωμαίων Ἐκκλησίας» τῆς προσθήκης δὲ ταύτης βεβίαιως δικαιολογία εἶνε ὅλη ἡ περὶ Πέτρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ διακήρυξις τοῦ Φιλίππου ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς δηλώσεως αὐτοῦ διότι ἄλλως ἡ διακήρυξις αὕτη οὐδεμίαν θὰ εἶχεν ἐξήγησιν ἄνευ τῆς εἰρημένης προσθήκης, ἀφοῦ τὸ δεύτερον μέρος τῆς ὅλης δηλώσεως τοῦ λεγάτου οὐ μόνον ὅλως ἄσχετον εἶνε πρὸς αὐτήν, ἀλλὰ καὶ ἀναιρέσει αὐτήν κατ' οὐσίαν. Τοῦτο δ' ἀκριβῶς πεῖθει ὅτι ἡ ἀνωτέρω προσθήκη, ἐλλείπουσα ἐκ τῆς διατύπωσεως τῆς καταδίκης τοῦ Νεστορίου τῆς 22 ἰουνίου, ὡς τοῦτο ἀνωτέρω κατεδείξαμεν, παρενεγράφη εἰς αὐτήν ἐκ τῶν ὑστέρων, πρὸς ἐξοικονόμησιν τῆς ἐνστάσεως τῶν λεγάτων. Ὁ ἐπ. Ἀλεξανδροεὶς ἄριστα ἐγίνωσκεν ὅτι ἡ περὶ Πέτρου καὶ μονοπωλιακῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐκμεταλλεύσεως τῶν κλειδῶν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν νεοδιδασκαλία πρὸ πολλοῦ ἐκίνει ἐν Ἀνατολῇ τὸ μειδιάμα τῆς ἱεροσχίας, καὶ συνεπῶς τοιαύτη διακήρυξις, ἄνευ εφαρμογῆς αὐτῆς εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν, ἦτο ἀκίνδυνος διὰ τὸ κύρος τῆς Συνόδου, ἣ· καὶ μόνη ἡ σύγκλησις καὶ ὑπαρξίς ἦτο ἀναμφισβήτητος ἀναίρεσις τῆς ὁμομαϊκῆς ἀξιώσεως, ἀφοῦ δι' αὐτῆς ἠκυρώθη μὲν ἡ ἐν Ῥώμῃ καὶ Ἀλεξανδρείᾳ προτέρα ἀπόφασις, ὑπεβλήθη δὲ εἰς νέαν καὶ κατ' οὐσίαν ἐξέτασιν ἡ τοῦ Νεστορίου ὑπόθεσις. Διὰ τοῦ δευτέρου ὁμοῦ μέρους τῆς δηλώσεως τοῦ παπικοῦ λεγάτου ἐξαίρεται τονιζόμενον ὅτι ἡ Σύνοδος ἀντιπροσωπεύει διὰ τῆς ἀποφάσεώς της τὴν γνώμην (τὸν τύπον) πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, τῆς τε Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Δυτικῆς, καὶ ἀκολουθεῖ τὴν γνώμην καὶ ἀπόφασιν τῶν «Πατέρων», τῆς Α'. δηλονότι οἰκουμενικῆς συνόδου. Τα αὐτά, ἄνευ ὁμοῦ τῶν περὶ Πέτρου καὶ πάπα πομπωδῶν ἐκφράσεων, ἐπαναλαβόντων καὶ τῶν δύο ἐπισκόπων—λεγάτων, ὁ Κύριλλος ἀμέσως ἐπήγαγε: «Αἱ καταθέσεις (=δηλώσεις), αἱ γεγεννημένα παρὰ τῶν ὁσιοτάτων καὶ θεοσεβεστάτων ἐπισκόπων Ἀρχαδίου καὶ Προϊέκτου ἕξι μὴν καὶ τοῦ θεοσεβεστάτου Φιλίππου τοῦ πρεσβυτέρου, δῆλαι τῇ ἁγίᾳ Συνόδῳ καθεστήκασιν (διὰ μεταφράσεως δῆλα δῆ)· κατέθεντο γὰρ τὸν τόπον ἀναπληροῦντες τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας καὶ ἀπάσης δὲ τῆς κατὰ τὴν Δύσιν ἁγίας συνόδου τῶν θεοφιλεστάτων καὶ

ἀγιωτάτων ἐπισκόπων ὅθεν καὶ τὰ ἤδη ὁρισθέντα παρὰ τοῦ ἀγιωτάτου καὶ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Κελεστίνου ἐξεβίβασαν (= ἠομήνευσαν, μετέδωκαν) συνήνεσαν δὲ καὶ τῇ ψήφῳ, τῇ ἐξερχθείσῃ κατὰ τοῦ αἰρετικοῦ Νεστορίου παρὰ τῆς ἀγίας Συνόδου, τῆς συναχθείσης ἐνθάδε κατὰ τὴν ἐφεσίων μητρόπολιν... Διὸ προσαγέσθω (τὰ ὑπομνήματα) τῇ θεοσεβείᾳ αὐτῶν, ὥστε καὶ ἰδίᾳ ὑποσημειώσῃ, κατὰ τὸ σύνηθες, φανερὰν καταστῆσαι τὴν πρὸς ἅπαντας ἡμᾶς κανονικὴν συναίνεσιν»¹, μεθ' ὃ οἱ τρεῖς ὁμοῖοι λεγάτοι ἄνευ ἀντιρροήσεώς τινος ὑπέγραψαν τὰ πρακτικά². Τὴν πραγματικὴν δ' ἔννοιαν καὶ τὸν σκοπὸν τῶν γενομένων κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην ἐπίσημον συνεδρίαν ἡ Σύνοδος διετύπωσεν αὐθημερὸν ἢ τὴν ἐπαύριον ἐν ἐπιστολῇ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, ἣν ἀπέστειλε διὰ τοῦ διακόνου Εὐτυχοῦς «περὶ τῶν ἀπὸ Ρώμης ἔλθόντων ἐπισκόπων τε καὶ πρεσβυτέρου». Ἐν ταύτῃ, γραφείῃ πάντως συναίνεσει καὶ τῶν λεγάτων, οἱ περὶ τὸν Κύριλλον ἔγραψαν ὅτι «τὴν περὶ τὴν εὐσεβείαν ὑμῶν φροντίδα τε καὶ σπουδὴν ἀποδεξάμενος ὁ Θεός, καὶ τῶν ἀγίων ἐπισκόπων, τῶν κατὰ τὴν Δύσιν, τῷ ζήλῳ τὰς ψυχὰς ἀνεπτέρωσεν εἰς ἐκδίκησιν τοῦ ὕβρισμένου Χριστοῦ», οἱ τινες διὰ τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ κωλυθέντες νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν Ἀνατολὴν αὐτόθι συναχθέντες, παρόντος καὶ τοῦ θεοσεβεστάτου ἐπ. Κελεστίνου, τὸ ἡμέτερον φρόνημα τῆς πίστεως μετὰ πολλῆς ἀνεκλήρου συμφωνίας, καὶ τοὺς ἔξω τούτου φρονήσαντας ἄλλοτρίους εἶναι παντελῶς ὥρισαν ἱερατικοῦ κλήρου καὶ βαθμοῦ. Ταῦτα μὲν δὴ καὶ πρότερον ὁ θεοσεβεστατοῦ ἐπ. Κελεστίνος, πρὶν συλλεγῆναι τὴν ἀγιωτάτην ταύτην σύνο-

1. Schwartz I, 1, 3. p. 62.

2. Οἱ κατολικοὶ ἱστορικοὶ καὶ ἄλλοι ἐρμηνευταὶ τῆς παπικῆς θεωρίας ἀσμενίζουσι καὶ ἐνταῦθα γράφοντες ὅτι οἱ παπικοὶ λεγάτοι «ἐπεκύρωσαν» τὰ Πρακτικά (confirmèrent ἢ sanctionnèrent) D' Alès Le dogme d' Ephèse p. 166. M. Jugie: Concile d' Ephèse ἐν Dictionnaire de Théologie Catholique t. v. c. 144. Ἐν τούτοις διὰ τῆς προσυπογραφῆς τῶν οἱ λεγάτοι οὐδὲν ἔπραξαν διάφορον τῶν λοιπῶν συνέδρων τῶν «βεβαιωσάντων» διὰ τῆς αὐτῶν ὑπογραφῆς ὅτι εἶνε σύμφωνοι πρὸς τὰς εἰλημμένας ἀποφάσεις, προσχωροῦσι δηλ. πρὸς αὐτάς καὶ θεωροῦσιν οὕτω ταύτας ὑποχρεωτικὰς δι' αὐτούς. Τοῦτο δὲ σαφῶς ἐξηγεῖ δι' ὧν ἀνωτέρω λέγει καὶ ὁ Κύριλλος: «ὥστε καὶ ἰδίᾳ ὑποσημειώσῃ, κατὰ τὸ σύνηθες, φανερὰν καταστῆσαι τὴν πρὸς ἅπαντας ἡμᾶς κανονικὴν συναίνεσιν». Ἀτυχῆς ὅθεν εἶναι ἡ γνώμη τοῦ καθ. κ. Δ. Μπαλάγου ὅτι «κανονικὴ» ἀπέβη ἡ Σύνοδος ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ πάπα Κελεστίνου: «τότε ὁμως κατέφθασαν καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ πάπα Κελεστίνου καὶ συνελθούσης τῆς κανονικῆς συνόδου ἐπεκυρώθησαν αἱ προηγούμεναι ἀποφάσεις κατὰ τοῦ Νεστορίου, ἐκτός τοῦ ὁποίου ἀνεθεματίσθησαν καὶ ὁ Ἰωάννης καὶ οἱ Σύροι» (Πατρολογία σ. 391).

δον, διὰ τῶν ἑαυτοῦ γραμμάτων ἐμήνυσε τῷ ἁγιοτάτῳ ἐπ. Κυρίλλῳ καὶ τὸν αὐτοῦ ἐπέχειν τόπον¹· καὶ νῦν δὲ αὐθις δι' ἐτέρων γραμμάτων ταῦτα δῆλα τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ κατέστησε διὰ τῶν... Ἀρκαδίου καὶ Προϊέκτου καὶ Φιλίππου, ἀναπληροῦντος τὴν παρουσίαν τοῦ θεοσεβεστάτου ἐπ. Κελεστίνου. Ἐπειὶ οὖν οἱ ἄνδρες παραγενόμενοι τὴν γνώμην πάσης τῆς κατὰ τὴν Δύσιν συνόδου φανερὰν τῇ ἐνταῦθα γενομένη συνόδῳ πεποιήκασιν (=ἐξεβίβασαν) διὰ τῶν γραμμάτων, *σύμφωνόν τε ἡμῖν τὸ φρόνημα τῆς πίστεως... ἔδειξαν καὶ ἡμῖν δμόψηφοι... γεγένηται, ἀναγκαίως καὶ περὶ τῆς αὐτῶν πρὸς ἡμᾶς συμφωνίας πράξαντες τὰ εἰκότα ἐπὶ τὸ ὑμέτερον ἀνηγέκαμεν κράτος, ὡς εἰδέναι ἔχει ἡ ὑμῶν εὐσέβεια ὅτι μίᾳ καὶ κοινῇ ψῆφος ἀπάσης τῆς οἰκουμένης ἢ παρ' ἡμῶν ἐναγχος ἐξενεχθεῖσα κρίσις γεγένηται*².

48. Διὰ τῆς πράξεως ταύτης οἱ περὶ τὸν Κύριλλον ἔσπευσαν νὰ κηρύξωσι τὴν λῆξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου, ἀνήγγειλαν δὲ τοῦτο καὶ εἰς τὸν αὐτοκράτορα παρακαλέσαντες αὐτὸν ν' ἀπολύσῃ αὐτοὺς εἰς τὰ ἴδια, διότι καὶ ἡ πενία αὐτοῦ· ἐπίεξε, τινὲς ἐνόσουν καὶ ἄλλους τὸ γῆρας καὶ ὁ φόβος τοῦ θανάτου ἠνάγκαζε νὰ διακόψωσι τὴν ἐπὶ τῆς ξένης παραμονήν· παρακάλουν δὲ διὰ τοῦτο ν' ἀρθῇ ἡ πρὸς τοὺς κατὰ τόπους διοικητὰς σταλεῖσα ἀπαγόρευσις τῆς ἐπανόδου τῶν ἐπισκόπων εἰς τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν ἄνευ βασιλικῆς ἀδείας. Τέλος δ' ἐσημείουν ὅτι τῶς τὴν ἀνάγκην τῆς ἐκλογῆς νέου ἐπισκόπου Κπόλεως ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Νεστορίου καὶ κατέληγον συνοψίζοντες ὡς ἐξῆς: «Τῆς γὰρ εὐσεβείας ἀποδειχθείσης καὶ πάσης τῆς οἰκουμένης σύμφωνον ἐπ' αὐτῇ ψῆφον ἐξενεγκούσης... δικαίαν αἰτοῦμεν χάριν... ἀνεθῆναι λοιπὸν ἡμᾶς τῆς φροντίδος καὶ ἔχεσθαι τῆς χειροτονίας τοῦ μέλλοντος», μεθ' ὃ σημειοῦται: «Κύριλλος ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας ἀνήνεγκα καὶ ὑπέγραψαν οἱ ἐν τῇ στάσει τῶν ὑπομνημάτων εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι»³. Ἐπειδὴ ὁμοῦ οἱ «Ἀνατολικοὶ» παρόντων μὲν κατηγορημένοι εἰς σύνοδον, εἰργάζοντο δὲ δραστηρίως κατὰ τῶν περὶ τὸν Κύριλλον, παρασκευάζον δέ, καθὰ οἱ τελευταῖοι οὗτοι διέδιδον, καὶ ἐκλογὴν νέου ἐπισκόπου Ἐφέσου ἀντὶ τοῦ ὑπ' αὐτῶν καθαιρεθέντος Μέρμονος⁴, ἤπειλοῦντο δ' οὕτω ταραχαὶ μεταξὺ τοῦ λαοῦ, ὁ Κύριλλος καὶ ὁ Μέρμων συνεκάλεσαν τοὺς πατέρας τῆς Συνόδου εἰς ἐπίσημον συνεδρίαν, τὴν

1. αὐτ. p. 64. καὶ Mansi IVc. 1301.

2. Schwartz I, 1, 3. p. 64.

3. Mansi IV. c. 1304 καὶ Schwartz I, 1, 3. p. 107.

4. Schwartz I, 1, 3. p. 47.

16 Ἰουλίου¹, καθ' ἣν ἐπέδωκαν «λίβελλον», δι' οὗ ἐπιτιθέμενοι τὴν καθ' αὐτῶν ἐνέργειαν τῶν «Ἀνατολικῶν» ἐξώρκιζον τοὺς συνοδικοὺς νὰ καλέσωσι τὸν Ἀντιοχείας καὶ «τοὺς συνδραματουργήσαντας αὐτῷ» εἰς ἀπολογίαν διὰ τὸ π. γράνομον καὶ ἀνόσιον αὐτῶν τόλμημα. Παρὰ τὴν γνώμην Ἀκακίου τοῦ Μελιτηνῆς, ὅτι τοῦτο καὶ περιττὸν ἦτο καὶ ἀνάξιον τοῦ ἀξιώματος τῆς Συνόδου, αὕτη αὐθιμερὸν δις πέμψασα προσεκάλεσε τοὺς περὶ τὸν Ἀντιοχείας, καὶ ἐπὶ τῇ ἀρνήσει αὐτῶν νὰ προσέλθωσιν, ἐξέδωκεν ἀπόφασιν, δι' ἧς ἠκύρου τὰς κατὰ τοῦ Κυρίλλου καὶ Μέμνονος ἀποφάσεις ἐκείνων, ὡς ἀντικανονικῶς γενομένας καὶ διὰ τοῦτο μὴ δυναμένας νὰ βλάψωσι τοὺς καθ' ὧν ἐξεδόθησαν. Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐλήφθη ἐσπυεσμένως καὶ οἰονεὶ προληπτικῶς ἀναβληθείσης διὰ τὴν ἐπαύριον τῆς ὀριστικῆς καταδίκης, ὅπως ἐν τῷ μεταξὺ οἱ ἀντίπαλοι κληθῶσι καὶ τρίτον, ὡς ὁ νόμος ἀπῆται². Οἱ «Ἀνατολικοὶ» δικαιολογοῦντες τὴν ἀρνήσιν αὐτῶν νὰ μετάσχωσι τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου, ἐδημοσίευσαν ἀνὰ τὴν πόλιν δῆλωσιν καταγγέλλοντες τὸν Κύριλλον καὶ Μέμνονα ὡς τὰ Ἀπολλιναρίου διδάσκοντας, ἐννοοῦντες διὰ τοῦτου τὰ ἀλεξανδρινὰ «κεφάλαια». Τοῦτο ταραχὴν προκαλέσαν ἠνάγκασε τὴν Σύνοδον νὰ συνέλθῃ τὴν ἐπαύριον, 17 Ἰουλίου, ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ· ὁ δὲ Κύριλλος κληθεὶς ὑπὸ τῶν συνέδρων³ νὰ δώσῃ σαφεστέρως ἐξηγήσεις, «ἐπιλύσεις», περὶ τῶν κεφαλαίων, ἀγανακτῶν ἐπὶ τῇ εἰρημένῃ κατηγορίᾳ, διεξήρuxeν ὅτι οὔτε ἐδόξασέ ποτε ταῦτα καὶ νῦν τὸν τε Ἀπολλινάριον καὶ τὸν Ἀρειὸν καὶ τὸν Εὐνόμιον καὶ τὸν Σαβέλλιον καὶ Μακεδόσιον καὶ Παῦλον τὸν Σαμοσατέα καὶ Φωτεινὸν καὶ Μανιχαίους καὶ πᾶσαν αἵρεσιν ἀναθεματίζει. Μετὰ τοῦτο προτάσει αὐτοῦ τοῦ Κυρίλλου ἡ Σύνοδος ἐκάλεσε καὶ τρίτον τὸν

1. Ἡ καθ' ἡμᾶς 3η καὶ οὐχὶ 4η. Ἐν αὐτῇ παρεκάθισαν μετὰ τὸν Κύριλλον, ἀντιπρόσωπεύοντα καὶ τὸν πάπαν, οἱ τρεῖς λεγάτοι.

2. Schwartz I, 1, 3, p. 21

3. Mansi V. σ. 1. Πιθανῶς τοῦτο ἤξιωσαν οἱ παπικὶ λεγάτοι, τὸ πρῶτον νῦν μαθόντες ὅτι εἰς τὴν ἀπὸ δογματικῆς ἀπόψεως ἀόριστον ἀπόφασιν τῆς Ρώμης περὶ Νεστορίου προσετέθησαν ὑπὸ τοῦ Κυρίλλου τὰ πάντως ἀκατάληπτα διὰ τοὺς Ρωμαίους δώδεκα κεφάλαια. Ἐν τῇ πρὸς τὸν Θεοδοσίον ὁμο: ἀπολογίᾳ τοῦ ὁ Κύριλλος παριστῆ τὴν ὑποβολὴν τῶν «ἐπιλύσεων» ὡς ἐξ ἰδίας αὐτοῦ πρωτοβουλίας προσελθοῦσαν: «Ὅπερ ἡμεῖς μαθόντες βιβλίων ἐπίδοσιν πεποιήμεθα τῇ ἀγιωτάτῃ συνόδῳ, τὴν μὲν ὀρθὴν καὶ ἀβέβηλον τῆς Ἐκκλησίας ὁμολογοῦντες πίσιν, ἀναθεματίζοντες δὲ τοὺς τὰ Ἀρειοῦ καὶ Ἀπολλιναρίου καὶ Εὐνομίου φρονοῦντας» (Mansi IV c. 245 καὶ Schwartz I, 1, 3, p. 87. ὁ A: d' Alès οὐδὲν λέγει περὶ τούτων p. 167-170.

Ἰωάννην καὶ ἀρνηθέντα νὰ παραστῇ¹ καὶ ἐπικοινωνήσῃ πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ἤδη καθηρημένους, κατεδίκασεν αὐτὸν εἰς «ἀκοινωνησίαν· μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ 33 ἐπισκόπων, στερήσασα αὐτοὺς «πάσης ἱερατικῆς αὐθεντίας, ὥστε μὴ δύνασθαι τινὰς βλάπτειν ἔξ αὐτῆς ἢ ὠφελεῖν». Συνετάχθη δ' αὐθωρεὶ καὶ ἀπεστάλη ἐγκύκλιος ἀνακοίνωσις «τοῖς καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν τε καὶ πόλιν ἐπισκόποις, πρεσβυτέροις, διακόνοις καὶ παντὶ τῷ λαῷ», ἐν ἣ ὠρίζετο ὅτι 1) πᾶς μητροπολίτης «ἀποστατήσας τῆς ἀγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου» ἢ προστεθείς «τῷ τῆς ἀποστασίας συνεδρίῳ» ἢ μέλλων νὰ προστεθῇ «ἢ ἐφρόνησεν ἢ φρονήσῃ τὰ Κελεστίου» οὐδεμίαν ἐξουσίαν ἔχει κατὰ τῶν ἐπισκόπων τῆς διοικήσεως αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦδε κηρυττόμενος «ἀκοινώνητος». 2) Οἱ «ἐπαρχῶται» ἐπίσκοποι, οἱ ἀπολειφθέντες τῆς Συνόδου καὶ προστεθέντες «τῇ ἀποστασίᾳ» ἢ μέλλοντες νὰ προσχωρήσωσιν εἰς αὐτήν ἢ ὑπογράψαντες μὲν εἰς τὴν καθάρισιν τοῦ Νεστορίου, ἀλλὰ παλινδρομήσαντες πρὸς τοὺς περὶ τὸν Ἀντιοχείας, καθαιροῦνται παντὸς ἱερατικοῦ βαθμοῦ. 3) Οἱ ὑπὸ Νεστορίου ἢ τῶν αὐτῶ ὁμοφρόνων ἀφορισμένοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ ἀποκαθίστανται καὶ λύονται τῆς πρὸς τοὺς ἐπισκόπους αὐτῶν ὑποταγῆς. 4) Τοῦναντίον, τοὺς ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων αὐτῶν καθηρημένους ὑπὸ δὲ Νεστορίου ἀποκατασταθέντας εἰς τὸ ἀξίωμα αὐτῶν κληρικοὺς ἢ Σύνοδος θεωρεῖ καθηρημένους. 5) Οἱ τολμῶντες νὰ φρονήσωσι τὰ Νεστορίου καὶ Κελεστίου κληρικοὶ κηρύττονται ὑπὸ τῆς Συνόδου καθηρημένοι. 6) τέλος· εἴ τινες βουληθεῖεν τὰ περὶ ἐκάστου πεπραγμένα ἐν τῇ ἀγίᾳ Συνόδῳ οἷω δῆποτε τροπῶ παρασαλεῖν..εἰ μὲν ἐπίσκοποι ἢ κληρικοὶ εἶεν τοῦ οἰκείου παντελῶς ἀποπίπτουσι βαθμοῦ, εἰ δὲ λαϊκοὶ ἀκοινώνητοι ὑπάρχουσι². Ἡ συνεδρία αὕτη τῆς 17 ἰου-

1. Ἐπὶ τῇ ἀρνήσει ταύτῃ ὁ Ἱεροσολύμων Ἰουβενάλιος παρετήρησεν ὅτι ἔπρεπε νὰ παραστῇ ὁ Ἀντιοχείας πρὸ τῆς Συνόδου, ἐν ἣ συνεδρεῖε ὁ θρόνος τῆς μεγάλης Ρώμης «καὶ τῷ ἀποστολικῷ τῆς Ἱεροσολύμων ἀγίας τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας θρόνῳ ὑπακούσαι καὶ τιμῆσαι, παρ' ᾧ μάλιστα ἔθος αὐτὸν τὸν Ἀντιοχέον θρόνον, ἔξ ἀποστολικῆς ἀκολουθίας καὶ παραδόσεως, ἰσθύνεσθαι καὶ παρ' αὐτῷ (ἰσ. αὐτοῦ) δικάζεσθαι». Τὰ οὕτω σαφῆ καὶ παρὰ Duchesne III. p. 356 n. 1 καὶ Batiffol Le Siège apost. p. 384 n. 3 ὀρθῶς ἐρμηνευθέντα ὁ M. Jugie διέστρεψεν ὡς ἑξῆς: «Εἰς τὴν δ' συνεδρίαν ὁ Ἰουβενάλιος διακηρύττει ὅτι ὁ Ἀντιοχείας Ἰωάννης θὰ ἔπρεπε νὰ τιμῆσῃ καὶ νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸν ἀποστολικὸν θρόνον τῆς μεγάλης Ρώμης... ὑπὸ τοῦ ὁμοίου ἢ συνήθεια καὶ ἢ ἀποστολικῆς παράδοσις θέλουσιν, ἵνα αὐτὸς ὁ θρόνος τῆς Ἀντιοχείας διευθύνεται καὶ δικάζεται!»

2. Schwartz I, 1, 3. p. 27 28. Σημειώτεον ὅτι αἱ ἀποφάσεις αὗται ὡς καὶ ἰ, περὶ Χαρισίου τῆς 22 ἰουλίου καὶ τοῦ Κυπριακοῦ ζητήματος τῆς 31 ἰου-

λιου διαφωτίζει πολλὰ σημεῖα τοῦ βίου καὶ τῆς δράσεως τῆς Συνόδου, περὶ ὧν σαφεῖς ἐξηγήσεις ἐν τοῖς φερομένοις Πρακτικοῖς δὲν εὐρίσκομεν¹. Καὶ πρῶτον μὲν σημειωτέα ἢ ἐπὶ εἰκοσαήμερον ἀναβολὴ τῆς Συνόδου ὅπως καθορίσῃ νομικῶς τὴν θέσιν αὐτῆς ἀπέναντι τῆς περὶ τὸν Ἄντιοχείας παρασυναγωγῆς, ἣτις καὶ ἐκάλει ἑαυτὴν ἁγίαν Οἰκουμενικὴν σύνοδον» καὶ ἐνήργει ὡς τοιαύτη καὶ ἐν Κπόλει αἱ ἀποφάσεις αὐτῆς ἐθεωρήθησαν ἔγκυροι μέχρι τοῦ σημείου νὰ προβῆ εἰς ἀπόφασιν περὶ ἀντικαταστάσεως τοῦ ὑπ' αὐτῆς καθαιρεθέντος Μέννονος. Τοῦτο ἐξηγεῖται ἐκ τῆς ἐκατέρωθεν συγκεντρώσεως τῆς προσοχῆς εἰς τὰς ἐν Κπόλει ἐνεργείας, ἔνθα ἄλλεπάλληλοι ἐκθέσεις καὶ προσωπικαὶ ἐνεργεῖαι τῶν φίλων καὶ ὑποστηρικτῶν ἀμφοτέρων τῶν ἐπισκοπικῶν ομάδων προσεπάθουν νὰ διαθέσωσι τὸν Θεοδόσιον καὶ τὰς ἀγούστας ὑπὲρ αὐτῶν. Δὲν ἦτο ἄγνωστον ἐν Ἐφέσῳ ὅτι γενικῶς ἀπεδοκιμάσθη ἐν τῇ αὐτῇ ὁ τρόπος τῆς διεξαγωγῆς τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου², ὡς ἀποδεικνύουσι τὰ δύο αὐτοκρατορικὰ διατάγματα, τὰ ἀποσταλέντα τὸ πρότερον μὲν διὰ τοῦ Παλλαδίου, τὸ δ' ἄλλο βραδύτερον διὰ τοῦ κόμιτος Ἰωάννου. Εὐνόητος διὰ τοῦτο ἀπέβαινε νῦν ἡ συντηρητικότης αὐτοῦ ἐν τισὶ χειρογράφοις φέρονται ὡς κανόνες τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου, 1-8, παρὰ Mansi IV c. 1472-1473.

1. Ὅτι οὐδὲ ταύτης τῆς συνεδρίας τὰ φερόμενα Πρακτικά εἶνε αὐθεντικά καὶ πλήρῃ ἀποδεικνύει ἡ ἐπιστολὴ τῆς ἐν Κπόλει περὶ τὸν Μαξιμιανὸν συνόδου πρὸς τὸν κληρὸν καὶ τὸν λαὸν τῆς νήσου Τενέδου περὶ τοῦ ἐπισκόπου αὐτῶν Ἀναστασίου, ἔνθα γράφεται: «Πρὸς γὰρ ταῖς εἰρημέναις αἰτιάσεσι καὶ ὑπομνήματα (=πρακτικά) ἡμῖν ἐπεδείχθη, πεπραγμένα ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ Οἰκουμενικῇ συνόδῳ, τῇ ἐν Ἐφέσῳ συγκροτηθείσῃ, ἐν οἷς ὑπομνήμασι οἱ ἁγιάτατοι καὶ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι... μεγίσταις αὐτὸν (Ἀναστάσιον) βλασφημίαις χρήσασθαι κατὰ τε τῆς ἁγίας καὶ θεοτόκου παρθένου καὶ κατὰ τῆς ἁγίας συνόδου τῆς τε ἐν Νικαίᾳ καὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ διωρίσαντο κτλ». Schwartz I, 1, 7. p. 137 138.

2. Καὶ Ροῦφος ὁ Θεσσαλονίκης ἐπίσης δι' ἐπιστολῆς πρὸς Ἰουλιανόν, μητροπολίτην Σαρδικῆς, ἀπεδοκίμασε τὸν βίαιον τρόπον τῆς διεξαγωγῆς τῶν συνοδικῶν ἐργασιῶν. Schwartz I, 1, 5. p. 97, Mansi IV c. 1412-1417. Αὐτὸς ὁ εἰλικρινὴς φίλος ἀλλὰ καὶ ἀπροσώποληκτος χριστιανὸς ἄγ. Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης, πληροφορούμενος τὰ ἐν Ἐφέσῳ παρὰ φίλων αὐτοῦ ἐπισκόπων (πιθανῶς Ἐρμογένους τοῦ Ρινοκουρούου) ἔγραψε πρὸς τὸν Κύριλλον «Προσπάθεια μὲν οὐκ ὀξυδορκεῖ, ἀντιπάθεια δὲ ὅλως οὐκ ὀρθῆ. Εἰ τοίνυν ἐκατέρωθεν λύμης βούλει καθαρεῦσαι μὴ βιαίας ἀποφάσεις ἐκβίβαζε, ἀλλὰ κρίσει δικαίᾳ τὰς αἰτίας ἐπίτρεπον... Πολλοὶ γὰρ σε κωμωδοῦσι τῶν συνειλεγμένων εἰς Ἐφεσον ὡς οἰκείαν ἀμυνόμενον ἔχθραν ἀλλ' οὐ τὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὀρθοδόξως ζητοῦντα ἀδελφιδοῦς ἐστί, φασί, Θεοφίλου, μιμούμενος ἐκείνου τὴν γνώμην» (ἐπ. 1, 310)

τοῦ Κυρίλλου, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι τελικῆς ἐπιτυχίας τῶν ἐν τῇ αὐτῇ ἐνεργειῶν μὴ ἐξωθοῦντος εἰς τὰ ἄρα τὰ πράγματα. Ἡ μέχρι τῆς 10 Ιουλίου ἀπουσία τῶν ῥωμαίων λεγάτων καὶ ἡ ἐπὶ τινὰς ἡμέρας προσπάθεια ὅπως ἐξασφαλισθῇ ἡ ἀπόλυτος αὐτῶν συνεργασία ἀνέκοπτε πᾶσαν σπουδὴν τοῦ Κυρίλλου. Ἡ ἀκαθόριστος ὅμως αὕτη κατάστασις ᾗθει πολλοὺς τῶν συνέδρων ἐπισκόπων, ἐκ διαφόρων κινουμένους λόγων, νὰ μεταπίπτωσιν ἀπὸ τοῦ ἐτέρου στρατοπέδου εἰς τὸ ἄλλο. Τούτων τινές, ἰδίᾳ μικρασιαῖται, διὰ δογματικὰς ἀντιλήψεις ἢ διὰ κανονικὰ παραπτώματα τιμωρηθέντες πρότερον ὑπὸ τῶν μητροπολιτῶν αὐτῶν ἢ καθαιρεθέντες προσεχώρουν εἰς τὸ πρὸς στιγμὴν ἰσχυρότερον θεωρούμενον στρατόπεδον, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ἀποκαταστάσεως αὐτῶν. Ὑπῆρχον ἐκ τούτου ἐπίσκοποι ὑπογράψαντες εἰς τὴν καταδίκην τοῦ Νεστορίου, μετὰ δὲ τὴν ἀφίξιν τῶν «Ἀνατολικῶν» καὶ εἶτα τοῦ Παλλαδίου ἀποκηρύξαντες τὰς ὑπογραφὰς αὐτῶν ἄλλοι δὲ ἦσαν ἐπίδοξοι νὰ πράξωσι τοῦτο ἐπὶ τῇ πιθανῇ ἀναθεωρήσει τῶν πεπραγμένων τῆς 22 Ιουνίου. Οὕτως ἐξηγεῖται ὁ κυμαινόμενος ἀριθμὸς τῶν εἰς τὰς μέχρι τοῦδε συναθροίσεις καὶ συνεδρίας παραστάντων καὶ ὑπογραφάντων συνοδικῶν, παραλειπομένου βεβαίως τοῦ εὐρύτατα χρησιμοποιηθέντος μέσου τοῦ ὕλικου καὶ ἠθικοῦ ἐκβιασμοῦ εἴτε διὰ χρημάτων καὶ ἄλλων ὀφελιμάτων εἴτε δι' ἀπειλῶν, ἐφ' ᾗ κατηγορήσαν ἀλλήλας ἀμφοτέραι αἱ μερίδες¹. Ὅτι ὅμως ἡ συνεργασία τῶν λεγάτων, ἐκπροσωποῦντων κατὰ τὸν Κύριλλον τὴν ὄλην δῆθεν δυτικὴν Ἐκκλησίαν, ἐξασφαλισθῆ, ἀνηγγέλθη δ' ἀνεπισήμως ἢ ὑπὸ τοῦ Θεοδοσίου προτιμηθεῖσα λύσις τῆς διαφορᾶς, ἡ ἐπικύρωσις δηλ. τῆς καθαιρέσεως Νεστορίου, Κυρίλλου καὶ Μέμνονος, καὶ ὅτι ἀνώτατος ἀνακτορικὸς βαθμοῦχος ἀπεστέλλετο μετ' ἀπολύτου πληρεξουσιότητος πρὸς ἐκτελέσειν τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς καὶ πρὸς ἐνέργειαν ἀνακρίσεων μετὰ τοῦ Κανδιδιανοῦ, ὁ Κύριλλος ἔσπευσε νὰ ἐκκαθαρίσῃ διὰ ῥιζικῶν μέτρων τὴν ἐν Ἐφέσῳ κατάστασιν. Διὰ τῆς ἀκοινωνησίας καὶ καθαιρέσεως τῶν περὶ τὸν Ἀντιοχείας καθίστη νομικῶς ἀδύνατον ἡ ἀβλαβὴ πᾶσαν ἀπόφασιν τῆς παρασυνογωγῆς ἐκείνης. Ἀκυρῶν διὰ τῆς Συ-όδου πᾶσαν προτέραν τιμωρίαν ἢ καθαιρέσιν «ἐπαρχιωτῶν» ἐπισκόπων ὑπὸ τῶν μητροπολιτῶν αὐτῶν, τῶν προσκειμένων εἰς τὸν Ἀντιοχείας, ἐνομιμοποιεῖ τὴν συμμετοχὴν αὐτῶν εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Συνόδου. Ἐπληξε διὰ τῆς «ἀκοινωνησίας» πάντας τοὺς προσχωρήσαντας ἢ μέλλοντας νὰ προσχωρήσωσιν εἰς τοὺς

1. Βλ. ἀνωτ. σ. 113 καὶ ἐπιστ. τῆς Συνόδου πρὸς Κελεστέινον παρὰ Schwartz I, 1, 3. p. 30.

περὶ τὸν Ἰωάννην μητροπολίτην. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἀπλὴ προσχώρησις πρὸς πρὸς τοὺς «Ἀνατολικούς», μὴ καταδικασθέντας δογματικῶς, δὲν ἤρκει νὰ ὑπαγάγῃ αὐτοὺς εἰς τὴν ποινὴν τῆς ἀκοινωνήσιας, προσετέθη δι' αὐτοὺς καὶ ἡ ἀόριστος κατηγορία ὅτι φρονοῦσιν ἢ φρονήσουσι τὰ Κελεστίου, δηλ. κατηγορία ἐπὶ πελαγιανισμῷ. Ἡ προσθήκη αὕτη πάντως ἐγένετο καὶ πρὸς ἱκανοποίησιν τοῦ πάπα, ὃν ὁ Νεστόριος εἶχεν ἀπαιτήσαι ἐξηγήσεις περὶ τῶν λόγων τῆς καταδίκης τῶν τεσσάρων πελαγιανῶν ἐπισκόπων καὶ τοῦ Κελεστίου καὶ ὧν ἡ ὑπόθεσις θὰ εἰσήγετο πάντως πρὸς συζήτησιν εἰς τὴν Σύνοδον, καλῶς τῶν πραγμάτων ἐχόντων. Ὁ Κύριλλος περιποιούμενος τὸν πάπαν ἀπέλειπε πᾶσαν περὶ Πελαγιανισμοῦ συζήτησιν, θεωρῶν δὲ τοῦτον νομίμως καταδικασθέντα ὑπὸ τῶν ἐν τῇ Δύσει καὶ τῇ Ἀνατολῇ συνόδων, ἐκήρυξε διὰ τῆς Συνόδου ἀκοινωνήτους τοὺς τὰ Κελεστίου φρονοῦντας μητροπολίτας καὶ καθήρει τοὺς τολμῶντας νὰ φρονήσωσι «τὰ Κελεστίου καὶ Νεστορίου» κληρικούς. Τέλος δὲ διὰ γενικωτέρας διατάξεως καθηρέθησαν παντὸς βαθμοῦ οἱ κληρικοὶ καὶ ἀφωρσθήσαν οἱ λαϊκοί, «οἱ βουλόμενοι τὰ περὶ ἐκάστου πεπραγμένα ἐν τῇ ἀγίᾳ συνόδῳ οἷω δήποτε τρόπον παρασαλεύειν»¹. Τὴν ψυχικὴν κατάστασιν τῶν περὶ τὸν Κύριλλον δεικνύει καὶ τὸ ἔκτακτον καὶ πρωτοφανὲς μέτρον τῆς δι' ἐγκυκλίου ἐπιστολῆς ἀμέσου ἀναγγελίας τῶν ἀποφάσεων τούτων εἰς πάσας τὰς ἐπαρχίας καὶ διοικήσεις, πρὶν αὐταὶ ἐπικυρωθῶσιν ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος, ὡς τοῦτο συνέβαινεν εἰς τὰς οἰκουμενικὰς συνόδους. Ἡ ὑπὸ τοῦ Θεοδοσίου παραδοχὴ καὶ ἐπικύρωσις τῆς περὶ Κυρίλλου καὶ Μέμνονος ἀποφάσεως τῶν «Ἀνατολικῶν» πρὸ πάντων ἐσημαίνεν ἀναγνώρισιν τῆς νομίμου αὐτῶν συγκροτήσεως ὡς μελῶν τῆς οἰκουμενικῆς συνόδου· εἰς τὴν ἐκμηδένισιν δὲ τούτου κυρίως καὶ ἀπέβλεπεν ὁ Κύριλλος διὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς Συνόδου τῆς 17 Ἰουλίου καὶ τοῦτο ἐτόνισεν ἐν τῇ πρὸς τὸν βασιλέα ἀποσταλείσῃ ἐκθέσει περὶ τῶν πε-

1. Περὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ συγχύσεως τῶν πραγμάτων, ὡς τοῦλάχιστον ταῦτα μετεδόθησαν ἀπὸ τοῦ Ε'. αἰῶνος, μαρτυρεῖ ἡ ἀμοιβαία κατ' ἀλλήλων κατηγορία τῶν δύο μερίδων ἐπὶ δωροδοκίᾳ καὶ ἐπὶ συνεργασίᾳ μετὰ τῶν Πελαγιανῶν καὶ ἄλλων αἰρετικῶν. Πρβλ. ἐπιστ. τῶν Ἀνατολικῶν πρὸς Ροῦφρον τὸν Θεσσαλονίκης ἐκ Κπόλεως (Mansi IV, c. 1411-1418 Schwartz I. 1, 3 p. 42) καὶ μάλιστα Ἐκθεσιν αὐτῶν πρὸς τὸν Βασιλέα, ἐν ἣ μετὰ τοῦ Κυρίλλου φέρονται συνεργαζόμενοι οἱ ἐκ Παμφυλίας Μεσσαλιανοί, ἕτεροι ὑπὸ συνόδων καθηρημένοι καὶ ἀκοινωνῆται «οἵπερ εἰσὶν οὐδὲν ἕτερον ἢ πλήθος ἀνθρώπων, οὐδὲν μὲν ἀκριβῶς τῶν θείων δογμάτων ἐπισταμένον, ταραχῆς δὲ καὶ θορύβων μεστῶν» (Schwartz I, 1, 5. p. 125).

πραγμένων τῆς συνεδρίας ταύτης. Δὲν πρέπει, λέγουσιν οἱ συνοδικοί, νὰ ἐπιτραπῇ νὰ ὀνομάζεται σύνοδος ὁμὰς ἐκ τριάκοντά που ἐπισκόπων, καὶ τούτων καθηρημένων ἢ αἰρετικῶν, ἥτις ἀντιπράττει πρὸς σύνοδον διακοσίων καὶ δέκα ἐπισκόπων, «οἷς καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τῆς Δύσεως τῶν ἁγίων ἐπισκόπων συνεψηφίσαστο καὶ δι' αὐτῶν ἅπαν τὸ πλῆθος τὸ λοιπὸν τῆς οἰκουμένης»¹. Τὴν ἐκθεσιν ταύτην ὑπέγραψαν ὁ Ἰουβε-

1) Schwartz I, 1, 3. p. 30. Τὴν ψυχικὴν κατάστασιν τῶν περὶ τὸν Κύριλλον δεικνύει καὶ ἡ ἀμέσως μετὰ τὴν ἀνωτέρω συνεδρίαν γραφεῖσα πρὸς Κελεστίνου ἐπιστολὴ, πάντως εἰρηγῆσει τῶν λεγμάτων. περὶ τῶν μέχρι τότε ἐν τῇ συνόδῳ πεπραγμένων. Ἐξάραντες τὸν ζῆλον τοῦ πάπα, ἀγγέλλουσιν ὅτι «κατὰ βούλησιν τοῦ Θεοῦ καὶ θέσπισμα τῶν βασιλέων» συνήχθησαν ἐν Ἐφέσῳ «ὑπὲρ τοὺς διακοσίους ὄντες τὸν ἀριθμὸν»· ὅτι ὁ Ἀντιοχείας ὑστεροβούλως καθυστέρησεν «καὶ τοὶ φθασάντων αὐτὸν τῶν ἐκ μακροτέρων διασημάτων»· ὅτι ἐκ τούτου ἡ Σύνοδος πεισθεῖσα ὅτι ὁ Ἰωάννης «παραιτεῖται τὸ συνέδριον» συνήλθεν εἰς συνεδρίαν καὶ τρεῖς ἀρνηθέντα νὰ προσέλθῃ τὸν Νεστόριον, κατόπιν ἀναγνώσεως τῆς πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῆς τοῦ Κυρίλλου, ἣν ἡ Σύνοδος ἀνεγνώρισεν ὀρθόδοξον, καὶ τῆς ἀποκρίσεως τοῦ Νεστορίου, κριθείσης αἰρετικῆς μετὰ τῶν ἀσεβεστάτων αὐτοῦ ἐξηγήσεων. ἔτι δὲ τῆς πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῆς τοῦ Κελεστίνου, «δι' ἧς εὐλόγως κατεκρίνετο ὡς δύσφημα γεγραφώς»... ὑπὸ τῆς Συνόδου «ψῆφος ἐξενήσκειται δικαία καθαιρέσεως κατ' αὐτοῦ». Ὁ ἐπὶ τούτοις ἀφικόμενος Ἀντιοχείας Ἰωάννης ἀπεδείχθη «ἐχθρὸς καὶ πολεμώτατος τῇ τε ἁγίᾳ συνόδῳ καὶ αὐτῇ τῇ ὀρθῇ πίστει τῶν Ἐκκλησιῶν», ὅστις «μετὰ τριάκοντά που ἀνθρώπων, ἐπισκοπῆς ἐχόντων ὄνομα, ὧν οἱ μὲν εἰσιν ἀπόλιδες, σχολάζοντες δὲ καὶ Ἐκκλησίας οὐκ ἔχοντες, ἕτεροι δὲ πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐπὶ δειναῖς αἰτίας καθηρημένοι παρὰ τῶν ἰδίων μητροπολιτῶν, σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ Πελαγίανοι καὶ Κελεστιανοὶ καὶ τῶν ἀπὸ Θεσσαλίας ἐκβεβλημένων ἰνέες», καθήρσεν τὸν Κύριλλον καὶ Μέμωνα, οἵτινες ὅμως ἀνήρρεσαν τὴν ἐπὶ ἀπολλιναρισμῶ κατ' αὐτῶν κατηγορίαν. Θ' ἀνταπεδίδομεν δέ, λέγουσι, καὶ ἡμεῖς αὐτῷ τὰ ἴσα· ἀλλὰ διὰ μακροθυμίαν «τετηρήκαμεν τῇ κρίσει τῆς σῆς θεοσεβείας, καὶ τοῦτο τῶς αὐτοῦς ἀκοινωνήτους ποιήσαντες καὶ περιελόντες αὐτῶν πᾶσαν ἐξουσίαν ἰερατικὴν, ὥστε μηδένα δύνασθαι βλάπτειν δι' οἰκείων ἀποφάσεων», μεθ' ὃ ἐπάγονται: «Ἐναντικησάτω τοῖνυν προσφόρως ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις ἢ σὴ ὁσιότης· εἰ γὰρ δοθεῖη τοῖς ἐθέλουσιν ἄδεια καὶ τοὺς μείζονας ὑβρίζειν θρόνους (ἐνταῦθα τὸν τῆς Ἀλεξανδρείας) καὶ καθ' ὧν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν παρανόμως οὕτω καὶ ἀκανομίστως ἐκφέρειν ψήφους.. οἰχῆσεται πρὸς ἐσχάτην ἀταξίαν τὰ τῆς Ἐκκλησίας πράγματα». Παρεμβάλλονται ὁμως καὶ εἰδήσεις μὴ μαρτυρούμεναι ὑπὸ τῶν φερομένων Πρακτικῶν: «Ἀναγνοσθέντων δὲ ἐν τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ τῶν ὑπομνημάτων, τῶν πεπραγμένων ἐπὶ τῇ καθαιρέσει τῶν ἀνοσίων Πελαγιανῶν καὶ Κελεστιανῶν... καὶ τῶν τὰ αὐτὰ τούτοις φρονούντων, ἐδικαιώσαμεν καὶ ἡμεῖς ἰσχυρὰ καὶ βέβαια μένειν τὰ ἐπ' αὐτοῖς ὠρισμένα παρὰ τῆς σῆς θεοσεβείας καὶ σύμφηφοι πάντες ἐσμέν καθηρημένους ἔχοντες αὐτούς».

νάλιος, εἶτα οἱ τρεῖς παπικοὶ λεγάτοι, μεθ' ὃ σημειοῦται «ὕπεγραψαν δὲ καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ἐπίσκοποι»· παραδόξως δὲ ἐλλείπουσιν αἱ ὑπογραφαὶ τῶν «προέδρων» Κυρίλλου καὶ Μέμνονος ἔτι δὲ τοῦ Φιλίππων, οὓς πάντως δὲν καλύπτει τὸ «οἱ λοιποὶ πάντες» τοῦ ἐπισημειώματος, ὅσον καὶ ἂν προέρχηται τοῦτο ἀπὸ τοῦ μεταγενεστέρου διασκευαστοῦ τῶν Πρακτικῶν.

49. Τὴν 22 ἰουλίου ἡ Σύνοδος συνῆλθε πάλιν ἐν τῷ ἐπισκοπείῳ παραστάτων 157 μελῶν, ἐν οἷς ὁ Κύριλλος καὶ ὡς διέπων τὸν τόπον τοῦ πάπα, ὁ Ἰουβενάλιος, ὁ Μέμων, ὁ Φλαυιανὸς καὶ οἱ λοιποί. Ὁ πριμικήριος Πέτρος προλογίζων εἶπε: «Ἡ ἅγια καὶ μεγάλη σύνοδος ἡμῶν πᾶσαν τιθεμένη πρόνοιαν τῆς ὀρθῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως καὶ τῶν τῆς ἀληθείας δογμάτων, προνοοῦσα δὲ καὶ τῆς καταστάσεως καὶ εὐταξίας τῶν Ἐκκλησιῶν *ἄρον* ἐξηγήκεν, *ὃν καὶ μετὰ χειρῶν ἔχοντες*, εἰ παρίσταται τῇ ὁσιότητι ἡμῶν ἀναγνώσθη». Τοῦτου δὲ γενομένου δεκτοῦ ἀνεγνώσθη τὸ Σύμβολον τῆς Νικαίας. μεθ' ὃ ἄνευ ἄλλης ἐξηγήσεως σημειοῦται ὡς συνέχεια: «Τῇ μὲν οὖν ἁγίᾳ ταύτῃ πίστει πάντας συντίθεσθαι προσήκει· ἔχει γὰρ εὐσεβῶς καὶ πρεπόντως εἰς ὠφέλειαν τῆς ὑπ' οὐρανόν. Ἐπειδὴ δὲ τινες προσποιοῦνται μὲν ὁμολογεῖν αὐτὴν καὶ συντίθεσθαι, παρερμηνεύουσι δὲ τῶν ἐννοιῶν τὴν δύναμιν ἐπὶ τὸ αὐτοῖς δοκοῦν καὶ σοφίζονται τὴν ἀλήθειαν, πλάνης ὄντες υἱοὶ καὶ ἀπωλείας τέκνα, ἐδέησεν ἀναγκαίως ἁγίων πατέρων καὶ ὀρθοδόξων παραθέσθαι χρήσεις, πληροφοροῦσαι δυναμένας τίνα τε τρόπον νενοήκασιν αὐτὴν καὶ κηρῖξαι τεθαρρήκασιν, ὥστε δῆλον ὅτι καὶ πάντας τοὺς ὀρθὴν καὶ ἀμώμητον ἔχοντας πίστιν οὕτω καὶ νοεῖν καὶ ἐρμηνεύειν καὶ κηρῦττειν αὐτὴν [δεῖ]». Ἀμέσως δὲ μετὰ τοῦτο ὁ Πέτρος προέτεινε ν' ἀναγνώσθῳσιν «ὀλίγα κεφάλαια» ἐκ συλλογῆς ἀποσπασμάτων συγγραφῶν πατέρων καὶ διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας· συναινούσης τῆς Συνόδου, προτάσει τοῦ Φλαυιανοῦ, ἀναγινώσκονται τὰ καὶ ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 22 ἰουνίου φερόμενα ὡς ἀνα-

(Schwartz I, 1, p. 5--9). Οὐδ' ἔχνος τοιοῦτου τινὸς ὑπάρχει εἰς τὰ σφζόμενα Πρακτικὰ ἢ ἀλλαγῶν που τῶν περὶ τὴν Σύνοδον ταύτην ἐγγράφων.

1. Σημειώτερον οὖν ἐν τῇ ἐν ἀρχῇ τῆς συνεδρίας ἀναγραφῇ τῶν παραστάτων οἱ λεγάτοι φέρονται τελευταῖοι, ὑπογράφουσιν ὁμοῦ κατὰ τὸ τέλος αὐτῆς μετὰ τὸν Κύριλλον ὁ Ἀρχάδιος, εἶτα ὁ Ἰουβενάλιος, μεθ' ὃν ὁ Προϊέκτος καὶ ὁ Φίλιππος· τοῦτο σημειοῦμεν καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀσταθείας τῆς χειρογραφου τῶν Πρακτικῶν παραδόσεως καὶ διὰ τὴν ἐκάστοτε ὑπὸ τῶν κατολικῶν ἱστορικῶν ὑπογράμμισιν τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν οἱ ῥωμαῖοι λεγάτοι ὑπογράφουσιν ἐν τοῖς πρώτοις.

γνωσθέντα χωρία¹. Ἐπειδὴ δὲ οὐδεμία περὶ αὐτῶν μνεία γίνεται ὡς ἤδη γνωστῶν καὶ υποβληθέντων πρὸ μηνὸς ἤδη εἰς τὴν Σύνοδον καὶ εἰς τοὺς μετὰ τὴν πρώτην συνεδρίαν ἐλθόντας παπικούς λεγάτους, εἶνε ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας ὅτι τὰ χωρία αὐτά νῦν τὸ πρῶτον εἰς τὴν Σύνοδον ὑπεβλήθησαν καὶ μόνον βραδύτερον σκοπίμως ἐτέθησαν ἐκ τῶν ὑστέρων καὶ εἰς τὸ Πρακτικὸν τῆς συνεδρίας τῆς 22 Ἰουνίου². Διὰ τῆς ἀνωτέρω δηλώσεως τῆς Συνόδου, δικαιολογούσης τὴν προσαγωγὴν τῶν πατρικῶν χωρίων, προφανὲς γίνεται ὅτι οἱ περὶ τὸν Κύριλλον σοβαρῶς ἔλαβον ὑπ' ὄψει καὶ ἀντεμετώπιζον τὸ ἐπιχείρημα τῶν ἀνατολικῶν καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ Νεστορίου³, καθ' ὃ εἰς τὸ περὶ ἐνανθρωπήσεως ζήτημα ἤρκει ὡς σαφὴς ἡ διδασκαλία τοῦ ἐν Νικαίᾳ Συμβόλου. τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο ἦτο πειστικώτατον καὶ διὰ τοὺς πολλοὺς καὶ διὰ τὸν αὐτοκράτορα καὶ τὴν κυβέρνησιν, ὡς εὐπρόσδεκτος λύσις, ἥτις θ' ἀπετέλει βίαιον διὰ τὴν εἰρήνην τῆς Ἐκκλησίας, θὰ ἐξουδετέρου δὲ πάντα τὰ μέχρι τοῦδε κατὰ τοῦ Νεστορίου γενόμενα Εὐθὺς ὅμως μετὰ τοῦτο καὶ ἄνευ συμπληρώσεως τῆς σκέψεως, εἰς ἣν ἦγεν ἡ παράθεσις τῶν πατρικῶν χωρίων, καὶ ἥτις ἔπρεπε νὰ περιέχη τὸν ἐν ἀρχῇ ἀναγγελθέντα ὡς ἔτοιμον «ῥον», τὰ Πρακτικὰ γράφουσι τὰ ἐξῆς, ὡσεὶ προύκειτο περὶ νέας συνεδρίας: «Κατὰ θέσπισμα τῶν εὐσεβεστάτων βασιλέων συναχθείσης ἐν τῇ ἑφεσίῳν μητροπόλει ἐξ ἀπάσης, ὡς ἔπος εἰπεῖν τῆς οἰκουμένης τῆς ἁγίας ταύτης συνόδου... καὶ συνεδρευούσης ὀριζούσης τε κρατεῖν καὶ βεβαίαν εἶναι τὴν πίστιν, τὴν ἐκτεθεῖσαν διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων, τῶν κατὰ καιροὺς ἐν τῇ Νικαέῳ πόλει συνειλεγμένων... τυπούσης τε τὰ περὶ τούτου καθ' ὃν ἔδει τρόπον, Χαρισίός της ὀνόματι, πρεσβύτερος καὶ οἰκονόμος γεγονώς τῆς Φιλαδελφῶν πόλεως ἁγίας Ἐκκλησίας, ἐδίδαξεν» ὅτι πολλοὶ αἰρετικοὶ τῆς Λυδίας καὶ μάλιστα τεσσαρεσκαίδεκατίται καὶ ναυαγικοί, ἐπιστρέφοντες εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν. ἀντὶ τοῦ ἐπισήμου τῆς Νι-

1. Ἐνταῦθα ὑπάρχουσιν ἐπὶ πλέον καὶ χωρία τοῦ Κπόλεως Ἀττικοῦ καὶ τοῦ Ἰκονίου Ἀμφιλοχίου.

2. Τοιαύτη διασκευή σκόπιμος τῶν Πρακτικῶν ὑπ' αὐτῶν τῶν πρώτων συντακτικῶν ἢ τῶν ἀντιγραφῶν βραδύτερον παρατηρήθη καὶ εἰς τὴν Δ' οἰκουμένην Σύνοδον. Βλ. Duchesne III, p. 433 n. 2. Ὁ Tillemont ἐν *Memoires* etc. t. XIV. n. 53 p. 772—773. ὑποθέτει ὅτι τὰ πρακτικὰ τῆς συνεδρίας ταύτης διασκευάσθησαν ὑπὸ τοῦ Διοσκόρου, χρησιμοποιοῦσαντα ταῦτα ἐν τῇ ληστεικῇ συνόδῳ (149) τὴν σκόπιμον δ' αὐτῶν παραμόρφωσιν δὲν ἀρνεῖται καὶ ὁ Jugie: *Le Concile q' Ephése* ἐν *Dictionnaire de Théologie Catholique* t. IV. c. 145.

3. Mansi IV, c. 1277.

καίας Συμβόλου ὑπέγραψον ἔκθεσιν πίστεως, κομισθεῖσαν ἐκ Κπόλεως ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων Ἰακώβου καὶ Ἀντωνίου, φίλων τῶν ἐν τῇ πρωτευούσῃ νεστοριανῶν κληρικῶν Ἀναστασίου καὶ Φωτίου, καὶ περιέχουσαν νεστοριανίζουσαν περὶ ἐνανθρωπήσεως διδασκαλίαν, ὅτι δὲ οὗτοι κατεδίκασον αὐτὸν τὸν Χαρίσιον, ἀντιπροβάλλοντα ἴδιον, ὅλως ὀρθόδοξον, σύμβολον πρὸς παραδοχὴν τῶν εἰρημένων αἰρετικῶν καὶ σχισματικῶν. Ἀναγνωσθείσης τῆς καταγγελίας ταύτης μετὰ τῶν συνημμένων λιβέλλων τῶν εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν ἐπιστρεφόντων, ἄνευ ἄλλης τινὸς συζητήσεως «ὥρισεν ἡ ἅγια σύνοδος ἑτέραν πίστιν μηδενὶ ἐξεῖναι προφέρειν ἢ γοῦν συγγράφειν ἢ συντιθέναι παρὰ τὴν ὀρισθεῖσαν παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων, τῶν ἐν τῇ Νικαέων συναχθέντων σὺν ἁγίῳ Πνεύματι· τοῦς δὲ τολμῶντας ἢ συντιθέναι πίστιν ἑτέραν ἢ γοῦν προσκομίζειν ἢ προφέρειν τοῖς ἐθέλουσιν ἐπιστρέφειν εἰς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας ἢ ἐξ Ἑλληνισμοῦ ἢ ἐξ Ἰουδαϊσμοῦ ἢ γοῦν ἐξ αἰρέσεως οἷας δηποτοῦν, τούτους εἰ μὲν εἶεν ἐπίσκοποι ἢ κληρικοὶ ἄλλοτρίους εἶναι τοῦς ἐπισκόπους τῆς ἐπισκοπῆς καὶ τοῦς κληρικοὺς τοῦ κλήρου, εἰ δὲ λαϊκοὶ εἶεν ἀναθεματίζεσθαι». Καὶ ταῦτα μὲν ἀπεφάσισεν ἡ Σύνοδος γενικῶς περὶ τῆς κατὰ τὴν ἐπιτροφὴν τῶν αἰρετικῶν ἢ σχισματικῶν ὑποκαταστάσεως τοῦ ἐπισήμου τῆς Ἐκκλησίας Συμβόλου δι' ἑτέρου ἔστω καὶ ἰσοδυνάμου αὐτῷ καὶ ὀρθοδόξου κατὰ τὴν οὐσίαν καὶ τὸ περιεχόμενον¹, ἀποκλείσασα καὶ αὐτὴν τοῦ Χαρισίου τὴν ὀρθόδοξον ὁμολογίαν, ἣν ἀντὶ τοῦ ἐπισήμου συμβόλου προέβαλλε².

1. Ὅτι δὲ τοιαύτη ἦτο ἡ ἔννοια τῆς συνοδικῆς ταύτης ἀποφάσεως, σαφῶς προδικάζουσα τὴν καταδίκην τοῦ *Symbolique*, ἀποδεικνύει αὐτὸς ὁ Κύριλλος γράψας πρὸς Ἀκάκιον τὸν Μελιτηνῆς: «Ἐγὼ δὲ πρὸς ταῦτα ἔγραψον ὅτι τῇ μὲν ἐκθέσει τῆς πίστεως (τῷ Συμβόλῳ τῆς Νικαίας) ἐδόμειθα πάντες οὐδὲν παράπαν τῶν ἐν αὐτῇ κειμένων παρασημαίνοντες» (Schwartz I, 1, p. 21). πρὸς δὲ Ἀκάκιον τὸν Βεροίας: «Ἐγὼ δὲ ὅτι τὸ σεπτὸν ἔκεινο τῆς πίστεως σύμβολον ἀπὸ χερῶν πρὸς πᾶσαν εἶδησιν ἀγαθὴν, ἐνδεὶ δὲ αὐτῷ παντελῶς οὐδὲν φαίην ἄν καὶ συνθήσομαι, κἀγὼ ἐρῶ ὅτι σκοπὸς γέγονεν εἰς τὴν ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν συνόδον... τὸ στήσαι τὸ Σύμβολον, ὥστε καὶ πάντας ὁμολογεῖν καὶ πιστεῦειν οὕτω καὶ διδάσκειν, μήτε προστεθέντος τινὸς μήτε μὴν ὑψημένου» οὐ γὰρ ἔστιν ἐπ' αὐτῷ προσθεῖναι καὶ ἄπ' αὐτοῦ ἀφελεῖν» (αὐτόθι, p. 148) πρὸς δὲ τὸν Ἀντιοχείας ἔτι σαφέστερον: «Οὕτε μὴν ἐπιτρέπομεν ἑαυτοῖς ἢ ἑτέροις ἢ λέξιν ἀρμεῖναι τῶν ἐγκειμένων ἐκέισε ἢ μίαν γοῦν παραβῆναι ὑλλαβὴν» (Mansi V, c, 308). Αὐτὸς δὲ ὁ πάπας Κελεστίνος γράφει πρὸς Νεστόριον «τίς ποτε οὐκ ἄξιός τοῦ ἀναθεματισθῆναι ἐκρίθη ἢ ἀφαιρῶν τι ἢ προστιθεὶς τῇ πίστει» (Schwartz I, 1, 1, p. 78—79).

2. Τὴν διάταξιν ταύτην τῆς ἐν Ἐφέσῳ Συνόδου ἐπεκαλέσθησαν οἱ Ἑλληνες ἐν τῇ συνόδῳ τῆς Φερράρας (1438), ἐνθα οἱ λατῖνοι καὶ ἄκοντες ἠναγ-

καθαιρεῖ ὅμως καὶ ἀναθεματίζει ἡ Σύνοδος πολλῶ μᾶλλον τοὺς κληρικούς καὶ λαϊκοὺς, τοὺς φρονοῦντας ἢ διδάσκοντας τὰ ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Χαρισίου προσκομισθείση καταγγελία περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ «μαρὰ καὶ διεστραμμένα Νεστορίου δόγματα, ἃ καὶ ὑποτέτακται» καὶ ὡσεὶ μὴ ἦσαν ταῦτα γνωστά, περιφανῶς ἤδη καὶ ἐν πλάτει πρὸ ἐνὸς μηνὸς καταδικασθέντα ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 22 ἰουνίου, ἐπαναλαμβάνονται διὰ τῆς παραθέσεως τῶν αὐτῶν ἐκείνων ἀποσπασμάτων λόγων τοῦ Νεστορίου, καὶ ἄνευ ἄλλου τινὸς ὑπογράφουσιν οἱ παρόντες ὡς ἐξῆς: «Κύριλλος ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας ὑπέγραψα¹, Ἀρκάδιος ἐπίσκοπος καὶ λεγάτος τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας ὑπέγραψα (λατινιστί). Ἰουβενάλιος ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων ὑπέγραψα, Προϊέκτος... (λατινιστί), Φίλιππος... (λατινιστί), Φίρμος κτλ», ἐν ὄλῳ 197¹. Ἐκ τῆς ἀνωτέρω παρατεθείσης ἐκθέσεως τῶν κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 22 ἰουλίου γενομένων ἐν τῇ Συνόδῳ οὐδεμία λείπεται ἀμφιβολία ὅτι τὰ ὡς πρακτικὰ παραδοθέντα «Υπομνήματα» ταῦτα καὶ ἐλλιπέστατα εἶνε καὶ στεροῦνται ἐνότητος. Πρὸ παντὸς ἐλλείπει ἀπ' αὐτῶν ὁ τοσοῦτο δητῶς ἐν ἀρχῇ τῆς συνεδρίας ἀναγγελθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀρχιγραμματέως αὐτῆς Πέτρου ὡς ἔτοιμος πρὸς ἀνάγνωσιν «ὄρος», καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἀνεγνώσθη μόνον τὸ τῆς Νικαίας Σύμβολον, ὡς ἐπίσημος τῆς πίστεως τύπος, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς παρερμηνείας τοῦ ὁποίου παράγονται ὠρισμένα ὀρθοδόξων πατέρων χωρία· μεθ' ὃ παρεισάγεται ἡ κατὰ δύο νεστοριανῶν ἱερέων καταγγελία τοῦ Χαρισίου, οὗς ἡ Σύνοδος, ἡ τόσον πανηγυρικῶς πρὸ πέντε ἡμερῶν (συνεδρία 17 ἰουλίου) καταδικάσασα τοὺς τὰ Νεστορίου καὶ Κελεστίου φρονοῦντας ἢ καὶ φρονήσοντας, κα-

κάσθησαν ὑπὸ Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ νὰ ὁμολογήσωσιν ὅτι ἐν Ἐφέσῳ ἀπηγορεύθη ἡ ἀλλοίωσις τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως καὶ κατὰ λέξιν μίαν ἢ καὶ συλλαβὴν, ἔστω καὶ ὑπὸ ἀσθητῶς ὀρθόδοξον πνεῦμα. Βλ. Ἀδ. Ν. Διαμαντοπούλου: Μᾶρκος ὁ Εὐγενικός καὶ ἡ ἐν Φλωρεντίᾳ σύνοδος. Ἀθήναι 1899 σ. 128-141. Μεθ' ὅλα ὅμως ταῦτα, πρὸ μικροῦ ἐπι. ὁ κ. Μ. Ιερὲς ἱατρούσθη ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις πάσης προσθήκης εἰς τὸ Σύμβολον ἀφορᾷ εἰς μόνους τοὺς κατωτέρους κληρικούς, οὐχὶ δὲ καὶ τοὺς ἐπισκόπους ἢ ὄλην τὴν σύνοδον. (Le décret du Concile d' Ephèse sur les formules de foi ἐν Echos d' Orient 1931 No 163 p. 257-261). Πλὴν τῆς σαφοῦς ἐρμηνείας, ἣν τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης ἔδωσεν αὐτὸς ὁ πατὴρ αὐτῆς ἁγ. Κύριλλος (βλ. προηγούμενην σημ.), ὑπὸ τῆς Συνόδου καθαιροῦνται ῥητῶς καὶ οἱ ἐπίσκοποι παραβῆται τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης.

1. Ἡ παράλειψις τοῦ τίτλου «διέποντες τὸν τόπον κτλ» ἀποδοτέα ἴσως εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ ἀνιευραφέως

2. Schwartz I, 1, 7 p 111.

ταδικάζει παράγουσα πάλιν τὰ τοῦ Νεστορίου χωρία πρὸς ἀπόδειξιν τῆς αἰρετικῆς κακοδοξίας αὐτῶν. Μετὰ τοῦτο καὶ ἄνευ τινὸς εἰσαγωγῆς εἰς τὸ πρᾶγμα ἀναγράφεται ἔγκρισις τῆς Συνόδου τῆς ἐπὶ Σιωνίου ἐν Κπόλει ληφθείσης ἀποφάσεως περὶ τῶν Μεσσαλιανῶν ἢ Εὐχιτῶν ἢ Ἐνθουσιαστῶν τῆς Λυκίας καὶ Παμφυλίας, ἐπιτραπέντος τοῖς ἐκεῖ ἐπισκόποις μετὰ τοῦ μητροπολίτου ἐπὶ τόπου ἐκάστοτε νὰ λύωσιν τὰ περὶ τούτων ζητήματα¹.

(Συνεχίζεται)

ΑΔΑΜ. Ν. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

1. Schwartz I. 1, 7. p. 117—118.